

Adam Silvera. (2017). *History is all you left me*. New York: Soho Teen. Isbn 978 14 711 4618 3, € 8,99, 304 blz.

ANDERS IS NORMAAL

'Gay penguins have no place in our libraries, say parents', kopte de *Telegraph* in 2015. Je kunt je afvragen wat pinguïns überhaupt te zoeken hebben in een bibliotheek, of ze nu homo- of heteroseksueel zijn, maar het ging hier natuurlijk om een boek. *And Tango Makes Three* is een van de meest spraakmakende én in de ban gedane prentenboeken in Amerika. Het op waarheid gebaseerde verhaal over twee mannetjespinguïns die samen een ei uitbroeden en een jong opvoeden, viel bij veel Amerikaanse (en Britse) ouders niet in goede aarde. Dit ging zelfs zo ver dat het boek op een aantal scholen verboden leesmateriaal werd, en bibliotheken, om het 'Tangoprobleem' op te lossen, het prentenboek verplaatsten van de kinderhoek naar de (veel minder bekeken) non-fictiesectie.

And Tango Makes Three is overigens lang niet het enige boek dat in Amerika in de ban werd gedaan. Sinds 1982 wordt daarom jaarlijks een Banned Books Week georganiseerd, om aandacht voor intellectuele vrijheid te vragen. Lees hier de blogs die de New York Public Library publiceerde over verschillende 'verboden' boeken: <bit.ly/lrm-banned>. Voor

wie nu de ogen rolt en bij zichzelf denkt 'tja, typisch Amerikaans', is het leuk om deze quiz over verbannen boeken eens te doen: <bit.ly/lrm-banned2>.

Normatief

Belangrijker nog is om te beseffen dat het vastleggen van een norm, zoals heteroseksualiteit, ook op een veel subtielere manier in culturen doorsijpelt dan via een boekenban. We leren niet alleen veel over normen, waarden en vooroordelen in een samenleving door hoe mensen met bepaalde boeken omgaan, maar natuurlijk ook door te analyseren wat er in de boeken staat. Bestaande normen kunnen erin bevestigd worden, en alternatieven voor de norm uitgesloten. Het is belangrijk dat we ons bewust zijn van dit soort mechanismen, en dat we leerlingen helpen om ze te herkennen.

De roep om grotere diversiteit klinkt dan ook al jaren in de wereld van young-adultliteratuur (YAL), waar liefdesrelaties tussen twee (vaak blanke) heteroseksuele hoofdpersonen toch het meest gebruikelijk zijn. Gelukkig lijkt er een opmars gaande in YAL, met steeds meer boeken met hoofdpersonen die bijvoorbeeld les-

bisch/homoseksueel/biseksueel/transgender zijn. Deze literatuur staat ook wel bekend als lgbt-literatuur, soms aangevuld met een q (*queer/questioning*). Om meer te weten over de geschiedenis van lgbtq-YAL, zie dit artikel in *The ALAN Review*: <bit.ly/lgbtyal>; sites als Bookish (<bit.ly/lgbtyal2>) en Epic Reads (<bit.ly/lgbtyal3>) publiceren met enige regelmaat lijstjes met aanraders.

Verleden en heden

Een boek in de categorie lgbtq dat getipt wordt op vele 'must-read'-lijstjes van 2017, is *History is all you left me* van Adam Silvera. Het boek gaat over de zeventienjarige Griffin, die zijn verdriet over het verlies van zijn eerste grote liefde en ex-vriend Theo probeert te verwerken door het verleden in leven te houden. We volgen daardoor eigenlijk twee Griffins: degene die in het nu, en de ander die in het verleden leeft. Uiteindelijk moet Griffin zorgen dat die twee weer samen komen. Om dat voor elkaar te krijgen, moet Griffin leren om eerlijk te zijn naar zichzelf en naar anderen. Silvera weet daarin een mooi beeld te geven van de complexiteit van mensen, en van de re-

laties die zij met elkaar hebben.

History is all you left me is met de innerlijke reis die Griffin moet afleggen naast een liefdesverhaal ook een mysterie. We volgen aan de ene kant de ontluikende liefde tussen Theo en Griffin en leven mee met al hun *first times*: de eerste grote liefde, de eerste keer uitspreken dat je homoseksueel bent, de eerste keer seks, de eerste keer beëindigen van een relatie. Silvera weet de blijde verwondering van het ontdekken van de liefde en de intense emoties die komen kijken bij het hebben en eindigen van een relatie prachtig te vatten. Maar onder alle liefdevolle herinneringen voelen we een duisterder randje. Wat is nou precies de reden dat het uit is gegaan tussen Theo en Griffin? Waarom praten zij allebei niet meer met hun voormalig beste vriend Wade? Wat heeft Griffin gedaan dat Theo's nieuwe liefde Jackson erop stond dat Griffin en Theo geen con-

Adam Silvera. Foto: Margot Wood

tact meer met elkaar zouden hebben? En waarom voelt Griffin zich schuldig over Theo's dood? Voor de oplettende lezer zijn er aanwijzingen te vinden, maar Silvera weet het boek zeker een aantal verrassende wendingen te geven.

Popcultuur

Silvera plaatst daarnaast het boek ferm in de populaire cultuur. Waar schrijvers als John Green en Nicola Yoon met regelmaat verwijzen naar klassieke literatuur, verwijst Silvera naar *Harry Potter*, *Star Wars*, streetart en gaming. Dat, lijkt Silvera te willen zeggen, is de cultuur van jongeren, en die moeten we serieus nemen, net zoals we jongvolwassenen zelf en hun liefdes serieus moeten nemen.

Een van de meest heftige momenten in het boek, is het moment waarop Griffins homofobe neef een paar maanden na het verlies van Theo tegen Griffin zegt dat hij er maar eens over-

heen moet zijn, dat hij zijn obsessie met Theo moet loslaten. Waarop Griffin, eerst zoekend naar iemand die hem mogelijk kan begrijpen, maar niemand vindt, antwoordt: 'Everything I did for him I did for me too, because it made me happy to see him happy. That's not obsession, you dickhead, it's love.' Het feit dat er na eerste liefdes vaak weer andere liefdes komen, herinnert Silvera ons, maakt niet dat die eerste keer niet telt, dat het geen echte liefde was. Silvera's boek is dus niet alleen een pleidooi voor het accepteren dat 'anders' zijn juist 'normaal' is, maar hij legt ook een ander sociaal construct bloot: dat we geneigd zijn om jongeren en hun cultuur, inclusief natuurlijk hun literatuur, te zien als een tussenfase naar de volwassenheid, en hun gevoelens en vermogens daarmee trivialisieren en onderschatten. *Food for thought indeed.* ■

Eva Overman